УДК 378.1

РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Водолажська Т. О, к.е.н., доцент,
Гоголенко Ю. Ю., здобувач вищої освіти
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сучасний етап розвитку суспільства окреслюється динамічними процесами цифровізації, які суттєво впливають на всі сфери життєдіяльності, зокрема на освіту. Сьогодні вища школа також переживає трансформацію, що вимагає нових підходів до організації освітнього процесу, переосмислення ролі викладача та студента, а також впровадження інноваційних технологій навчання. Одним із ключових напрямів модернізації освітнього простору є розвиток дистанційного навчання, яке стало не лише вимушеним кроком у період глобальних викликів, а й ефективною формою здобуття освіти в умовах цифрової епохи.

Дистанційне навчання забезпечує можливість безперервного доступу до освітніх ресурсів, гнучкість у виборі темпу й траєкторії навчання, а також інтеграцію цифрових інструментів у процес формування професійних і загальнокультурних компетентностей. Водночас воно виступає важливим чинником розвитку цифрових навичок здобувачів освіти, які сьогодні є невід'ємною складовою професійної готовності фахівця будь-якого профілю, зокрема й майбутніх менеджерів й логістів.

Цифрові навички - це не лише технічна здатність користуватися комп'ютером чи онлайн-платформами, а передусім уміння ефективно застосовувати цифрові технології для пошуку, опрацювання, критичного аналізу та представлення інформації. Вони охоплюють широкий спектр

компетентностей: від роботи з електронними ресурсами й комунікації у віртуальному середовищі до здатності до самоорганізації, командної співпраці та творчої діяльності за допомогою цифрових інструментів.

В умовах діджиталізації суспільства володіння цифровими навичками стає базовою вимогою до працівника будь-якої сфери. Як підтвержують М. М. Тріпак, І. Л. Гуменюк та О. В. Шевчук, цифровізація освіти формує у студентів здатність до ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у професійній діяльності, розвитку критичного мислення, навичок онлайн-співпраці та творчого застосування цифрових інструментів [1]. Тому дистанційне навчання, засноване на використанні електронних освітніх платформ, хмарних сервісів та інтерактивних технологій, відіграє визначальну роль у формуванні цифрової грамотності здобувачів освіти.

Дистанційна освіта є середовищем для формування цифрових компетентностей здобувачів вищої освіти, а процес оволодіння цифровими навичками має відбуватися безперервно й інтегровано в усі форми навчання [2]. Дистанційне середовище дає студентам можливість опановувати такі компетентності неформально під час щоденного використання цифрових ресурсів: наприклад, участь у відеолекціях через Zoom або Microsoft Teams формує навички цифрової комунікації, а робота у Moodle та Google Classroom розвиває організаційні та аналітичні вміння, необхідні для ефективного управління власним навчанням.

У процесі виконання завдань, передбачених дистанційним навчанням, здобувачі освіти автоматично розвивають такі ключові навички, як-от:

– цифрова грамотність (уміння працювати з онлайн-ресурсами, застосовувати цифрові інструменти для пошуку, обробки та представлення інформації);

– самоорганізація та тайм-менеджмент (планування роботи, дотримання дедлайнів, виконання індивідуальних завдань у визначений термін);

– креативність і візуальне мислення (створення мультимедійних презентацій, відео або інфографіки з використанням інструментів Canva, Prezi, Powtoon тощо);

– аналітичні вміння (використання даних із навчальних систем (LMS) для оцінки власного прогресу та корекції навчальної стратегії) [1-3].

Водночас дистанційне навчання відкриває можливості для реалізації командних і міждисциплінарних проєктів. Наприклад, у процесі вивчення дисциплін «Менеджмент», «Операційний менеджмент», «Логістика», «Управління персоналом», «Техніко-економічний аналіз» або «Інформаційні системи в менеджменті» студенти можуть створювати спільні презентації чи дашборди, готувати аналітичні звіти за допомогою Excel, вести командні блоги чи сторінки курсів. Такі практики сприяють розвитку командної взаємодії, цифрової комунікації та аналітичних умінь, які сьогодні є основою професійної діяльності.

Сучасні вчені у галузі освіти Поліщук Н. В., Бугаєнко Т. І. та Лемешева Н. В. зазначають, що цифрові компетентності студентів проявляються у здатності адаптуватися до змін, швидко освоювати нові інструменти, критично оцінювати цифровий контент і дотримуватися етичних принципів інформаційної безпеки [3]. Саме дистанційне навчання створює умови для постійного вдосконалення цих навичок у реальному часі, адже студенти взаємодіють у цифровому середовищі щодня.

Натепер найбільш ефективними цифровими практиками вважають:

1. Інтерактивні лекції з елементами гейміфікації.
2. Віртуальні лабораторії та симуляції.
3. Хмарні сервіси для групової роботи.
4. Онлайн-портфоліо.

Разом з тим, дистанційна освіта також має значний виховний потенціал. Вона формує цифрову культуру, що включає не лише технічні навички, але й розуміння етичних аспектів онлайн-взаємодії - академічну доброчесність, відповідальне ставлення до авторського права, безпечне використання інформації. Такі компетентності є важливими для подальшої професійної діяльності в умовах цифрової економіки.

Практичний досвід українських університетів підтверджує, що багато закладів вищої освіти України активно впроваджують цифрові навчальні середовища, в тому числі:

– Харківський національний автомобільно-дорожній університет впровадив LMS Moodle для підтримки дистанційного навчання з можливістю відстеження результатів студентів.

– Київський національний університет імені Тараса Шевченка активно застосовує хмарні сервіси Google Workspace for Education для організації міждисциплінарних курсів.

– Львівська політехніка використовує систему Microsoft Teams для створення інтерактивних занять і контролю знань через інтегровані тести.

Такі приклади доводять, що дистанційне навчання не лише забезпечує освітній процес у кризових або змішаних форматах, але й сприяє сталому розвитку цифрових компетентностей студентів.

Отже, дистанційне навчання є потужним каталізатором розвитку цифрових навичок здобувачів вищої освіти. Воно забезпечує можливість практичного застосування цифрових інструментів, формує самостійність, відповідальність, критичне мислення та навички онлайн-взаємодії. У майбутньому саме цифрові компетентності стануть основою конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Тому завданням закладів освіти є подальший розвиток інфраструктури дистанційного навчання, удосконалення цифрового педагогічного дизайну та впровадження програм цифрової грамотності для студентів.

Література :

1. Тріпак М. М., Гуменюк І. Л., Шевчук О. В. Роль дистанційного навчання у формуванні цифрової компетентності викладачів в умовах діджиталізації економіки. *Інклюзія і суспільство.* 2022. № 2. С. 20-24. URL: https://journals.kpdi.in.ua/index.php/inclusion-society/article/view/15

2. Моторіна В. Г., Дем'яненко О. О., Марущак О. В. Аналіз впливу цифрових технологій на якість вищої освіти в Україні в умовах глобальних викликів. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 10. URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.13846988

3. Поліщук Н. В., Бугаєнко Т. І., Лемешева Н. В. Підвищення якості вищої освіти за допомогою цифрових технологій та дистанційного навчання для здобувачів вищої освіти в Україні. *Академічні візії*. 2024. № 38. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1561

УДК 378.22:372.851:811.111

РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ

Балик Я.В., здобувач освіти бакалаврського рівня вищої освіти,
Комар О. С., ст. викладач,
Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини

У сучасному світі, коли наука стає дедалі більш глобалізованою, зростає потреба в учителях, які не лише володіють предметом, але й здатні комунікувати іншою (іноземною) мовою зокрема у сфері фізики. Саме тому розвиток іншомовної компетентності майбутнього вчителя фізики набуває особливого значення. Іншомовна компетентність – це не лише